

Slavenski dom

Ste. 138

V Ljubljani, 19. junija 1936

Leto 1.

Včerajšnji Edenov govor je razčistil abesinsko-italijansko-angleško zadevo:

Nadaljevanje sankcij - pomeni vojno na Sredozemlju

London, 19. junija. o. Vsa svetovna javnost je napeto pričakovala včerajšnjega popoldanskega govora, katerega je v spodnji zbornici imel zunanji minister Eden. Že pred tem govorom je vse svetovno časopisje pisalo, da je angleška vlada sklenila, da odstopi od vztrajanja pri sankcijah. Za ta sklep se je vlada odločila že pred osmimi dnevi.

V popolnoma nabiti spodnji zbornici je Eden ob največjem pričakovanju dal svojo izjavo o sankcijskem vprašanju.

V začetku govora je Eden izjavil, da bo angleška vlada zvesto in lojalno izpolnila vsak sklep, ki ga bo sprejela prihodnja seja ZN, ker hoče ostati zvesta tej ustanovi.

Če se zdaj pojavi vprašanje, kaj naj stori ZN v trenutnem položaju, je treba v prvi vrsti priznati, da sankcije svojega namena niso dosegle.

Pa zrelem preudarku je Eden prišel do spoznanja, da bi nadaljevanje sankcij nič ne koristilo in ne bi doseglo svojega namena, ki je v tem, da bi sankcije izvajale pritisk na Italijo. To pa zaradi tega ne, ker se je italijanski vojni pohod v Abesiniji posrečil in dosegel popolni uspeh. Iz tega dejstva izvira novi položaj, ki bi ga bilo mogoče spremeniti samo z vojaško akcijo od zunaj.

Zaradi tega stavi vprašanje, ali je katera država na svetu pripravljena, da bi začela tako vojaško akcijo, da, vprašanje je celo, ali je samo del angleškega javnega mnenja pripravljen, da bi to storil.

Če hoče ZN doseči in izsiliti v Abesiniji mir v smislu svojih predpisov, potem mora preiti k dejanju, ki bo neizogibno privedlo do vojne na Sredozemlju. Nihče pa ne more prerokovati, ali bo taka vojna ostala omejena na Sredozemlje.

Gotovo ni nikogar na svetu več, ki bi mislil, da hoče ZN tak razvoj dogodkov. Tudi ni nikogar več, ki bi verjel, da morejo sankcije Abesinijo še rešiti.

Angleška vlada ni pripravljena, da bi začela s kakšnim vojaškim podvigom. Z ozirom na skušnjo iz zadnjih mesecev pa je vlada sklenila, da bo ohranila svoje obrambne položaje na Sredozemlju v takem stanju, kakor so zdaj. To stanje pa je danes močnejše, kakor pa je bilo v začetku spora.

Iz vseh teh razlogov je britanska vlada sprejela sklep, katerega predlaga zdaj tudi zbornici. Ta sklep se glasi, da je nadaljevanje sankcij ne-

potrebno. Toda tega sklepa ne more izvesti Anglija, marveč ga mora sprejeti ZN. Zato bo Anglija sprejela vse sklepe prihodnjega zasedanja ZN.

Vlada je trdno odločena, da sodeluje pri prenosu ZN. Toda o tem se bo razpravljalo šele na septemborskem zasedanju. Angleška vlada mora voditi realno politiko in zmeraj ravnati po danih razmerah in poskušanih metodah, čeprav je treba priznati, da je zdaj doživela deloma neuspeh.

S tem govorom angleškega zunanjega ministra, kateremu so sledili ogorčeni napadi opozicije, je treba smatrati, da je abesinska zadeva končno veljavno rešena v italijanskem smislu.

Konec italijanskih protisankcij

Rim, 19. jun. o. Preokret, ki se je z zadnjimi sklepi angleške vlade glede sankcij pokazal v angleški politiki, je naravno vzbujal ogromno pozornost tudi v Italiji. Kljub temu, da se je Italija vedla ves zadnji čas nadvse samozavestno in skoraj arogantno, ji je vendar silno veliko na tem, da je do takega sklepa prišlo. Če hoče Italija zmago v Abesiniji izkoristiti, je nujno navezana na inozemski kapital, ki bi ji ga pa najlažje nudili Angleži.

Znano je, da je na sklep angleške vlade o koncu sankcij močno vplivalo tudi stališče angleških gospodarskih krogov, ki so zahtevali, naj se nesmiselne sankcije takoj ukinejo. Pred nedavnim se je v Londonu že mudila delegacija italijanskih gospodarstvenikov, ki naj bi pripravila teren za trgovske zveze.

Rimski listi zdaj živahno razpravljajo o sklepu angleške vlade in ga razlagajo po svoje. Tako piše "Tribuna", da je spet enkrat v zgodovini zmagal zdravi naravni čut angleškega naroda, ki se je zmeraj odlikoval z jasnovidnostjo v politiki.

Angleški narod se je po svojem narodnem čustvovanju, ki je zanj bistveno, spet vrnil k resničnosti, do česar ga vodi njegov zdravi čut. Ta zdravi čut je zmagal nad umetno ustvarjeno ženevsko ideologijo. Zdaj stojimo pred koncem sankcij. Ne ve se še, kako se bo to izvedlo. Od izvedbe tega sklepa zavisi nadaljnje italijansko stališče v zunanji politiki.

Italijanski tisk smatra ukinjenje sankcij za veliko zmago Italije. Italija zdaj še ni pripravljena, da bi se udala kakemu veselju nad tem dejstvom. Pač pa bo v primeru, da se sankcije ukinejo tako, kakor zahtevajo njeni interesi, tudi ona umaknila protisankcijske sklepe, s katerimi je prepovedala kupovati vsako, ne samo sankcijsko blago v državah, ki so se pridružile ženevskim sklepom. Če se je Velika Britanija odločila do tega, da se odreče sankcijam, bo morala tudi Italija upoštevati ta njen korak in takoj vzpostaviti normalne trgovske odnose in zveze z njo.

Torej je videti, da bodo tudi v tem vprašanju, kakor že prej, Angleži najmanj škode trpeli.

Maksim Gorkij umrl

Moskva, 19. junija. Včeraj popoldne je v Moskvi umrl največji sodobni ruski pisatelj Maksim Gorkij. Bolhal je že dolgo časa, nad teden dni so prihajale vesti, da umira. Zadnje dni mu je srce docela oslabevalo, tako da so ga vzdrževali umetno pri življenju z injekcijami kisika.

Z njim je današnja Rusija izgubila edinega velikega pisatelja, ki ga lahko uvrščamo v vrsto ruskih klasikov, Tolstoj, Dostojevski, Turgenjev.

Gorkij je pomenil največji ponos levičarske književnosti na svetu. V svojih delih je združeval veliko ustvarjalno silo z literarnim izkustvom starih ruskih mojstrov. Zaradi tega kažejo vsa njegova dela odlike, ki so lastne vsaki pravi knjižni umetnosti in ki so zaradi svoje globine in svoje oblikovne dovršenosti neskončno daleč od plakativne in propagandne literature, kakršno je v masah ustvarjala ruska revolucija. Gorkij si je silno prizadeval, da bi v novi ruski književnosti, ki je rasla po vojni, dvignil kvaliteto in je v tem smislu neumorno deloval. Toda kljub temu, da je njegovo delo prineslo Rusiji in boljševizmu več koristi nego propaganda in razprave socialističnih teoretikov, vendar ni bil deležen tistega zapuščanja in čestčenja, ki bi mu šlo. Ne-le, da ga je mlajši književni rod Rusije odklanjal kot nesodobnega in kompromisnega, postal je celo politično sumljiv, da se ni s politiko nikdar aktivno bavil. Zaradi tega je prišel celo pod nadzor politične policije in ni mogel več iz Rusije, čeprav bi bilo to za njegovo zdravje nujno potrebno. Bil je namreč ječien. Ta bolezen je bila posledica njegovega bednega življenja v mladosti. Zaradi tega je moral prej stalno živeti na južno-italijanskem otoku Capriju. Zadnja leta pa ni smel več hja, in to je razvoj njegove bolezni še pospešilo.

Književno delo Maksima Gorkija, ki je prevedeno v vse jezike sveta, bi lahko označili z eno besedo: himna ubožstva. V njem je z doslej nepoznano silo prikazal življenje ljudi z dna, toda ne črno, marveč je iskal v nehanju zavrnencev in nesrečnejših zmeraj izhod in upanje na boljše.

Več njegovih del imamo prevedenih tudi v slovenščino. Tako njegova romana »Matji«, »Trijne ljudje«, drama »Na dnu« idr.

Njegova usoda v zadnjih letih življenja je zgovern dokaz, kaj je namenjeno umetniku pod diktato te ali one vrste, če hoče ostati v svojem delu vsaj kolikorotoliko svoboden in nepristranski.

Preureditev Francoske banke

Pariz, 19. junija. Po poročilih o načrtu izpremembi in dopolnitvi o statutu francoske Narodne banke pridejo v upravni odbor banke tudi zastopniki posameznih industrijskih korporacij in zastopniki delavskih sindikatov. Vprašanje pa je, ali bodo vse te odredbe priklade nazaj zlato, ki je začelo bežati iz Narodne banke.

Neguš potuje

London, 19. junija. Cesar Haile Selasi je z družino včeraj odpotoval na Škotsko, kjer bo ostal nekaj dni na posestvu pri Glasgowu. Abesinsko poslanstvo v Londonu poroča, da bo cesar Haile Selasi odšel v Zenevo ob priliki sestanka ZN. Vendar pa ne bo zahteval, da bi mu dovolili, da bi prisostvoval sejam sveta ZN.

Ogenj v Hollywoodu

New York, 19. junija. Iz Hollywooda poročajo: Tu se je pripetila nesreča pri filmanju nekega filma, kjer igra glavno vlogo slavna igralka Loretta Young. Ko so filmali neki prizor pod milim nebom, kjer se je glavna junakinja nahajala pod nekim drevesom in zraven nje zibelka z otrokom, se je iz neznanega vzroka drevo iznenada vnelo in je ogenj obžigal tudi zibelko. Igralka je planila k drevesu, da reši otroka, ki je igral za statista. Pri tem je plamen zajel tudi njeno obleko. Filmsko osebje je sicer takoj prihitelo igralki na pomoč, vžlic temu je pa zadobila več nevarnih opeklin.

Zeneva, 19. junija. AA. V Curihu so aretirali nekega Nordmana, daneskega državljana, ki je hotel najeti nekega švicarskega državljanca, da bi nadziral ruske emigrante. Aretirani trdi, da je neki emigrant pripravil atentat na Litvovca, ki meni kmalu priti v Švico. V zvezi s to afero je bilo aretiranih še več oseb. Nordman je bil v službi boljše-viške tajne policije.

Rim, 19. junija. AA. (DNB) Danes dopoldne je sv. Oče imel v cerkvi sv. Petra javni konzistorij in je pri tej priložnosti izročil novim kardinalom kardinalske klobuk. Nato se je vršil tajni konzistorij; pri tej priložnosti je papež izročil novim kardinalom kardinalske prstan.

Belgijska vlada za delavce

Bruselj, 19. junija. AA. Na sestanku zastopnikov delodajalcev in delavcev, ki mu je predsedoval ministrski predsednik Vanzeeland, je bil dosežen načelen sporazum v sledečem:

1. Minimalna mezdla bo za odrasle delavce za osemurno delo znašala 32 frankov;
2. delodajalci bodo v najkrajšem času vse storili, da omogočijo delavstvu 6-dnevni plačani dopust;
3. v tistih industrijah, kjer je delo nevarno in nezdružljivo se bo počasi po etapah uvedel 40 urni delovni teden.

Ker delegaciji delodajalcev in delavcev nista imeli pooblastil, da bi podpisali sporazum, sta izjavili, da bosta predložili svojim organizacijam predloge in jih priporočili. Takoj po tem sestanku je Vanzeeland sklical sejo vlade. Po seji vlade je bilo izdano uradno poročilo, ki pravi, da se je položaj znatno izboljšal in da je upati, da se bo do ponedeljka vse delavstvo vrnilo na delo.

Izjava italijanskega ministra za kolonije

Evropa nudi milijarde za Abesinijo

Pariz, 19. junija. o. Včerajšnji »Journal« pri-naša nadvse zanimiv razgovor svojega rimskega dopisnika z italijanskim ministrom za kolonije Lessonom. Na vprašanje dopisnikovo, kako si italijanska vlada predstavlja gospodarsko organizacijo Abesinije, o kateri je bilo zadnje čase veliko govorjenj, je Lesson odgovoril, da bo Abesinijo v tem oziru lažje urediti, kakor pa si Evropa predstavlja.

Kar se tiče možnosti za investiranje kapitala, so že vse precej, če ne docela izčrpane. Abesinija pa pomeni v tem oziru še docela nedotaknjeno ozemlje, za katero se bodo hotela zanimati finančna podjetja v Evropi in izven Evrope. Minister Lesson je dobesedno dejal:

»Z vseh strani nam nudijo milijarde. Če bi hotel, bi razpolagal z ogromnim tujim in domačim kapitalom za ureditev Abesinije. Med tem kapitalom se nahaja celo angleški denar. Vi v Franciji tega ne veste, toda lahko vam rečem, da je an-

gleška politika sankcij Italiji gospodarsko pomagala, da je dobila vojno. To jaz vem, ker sem bil sam v Abesiniji.«

Na vprašanje, ali Italija namerava sprejeti sodelovanje tujega kapitala in tujih moči, je Lesson dejal, da je v načelu ne nasprotuje temu. Toda treba je pomeniti, da je fašistično gospodarstvo podvrženo nadzoru, predvsem kar se tiče slehernega udjstva tujcev.

Nadalje je minister izjavil, da je v pravnem oziru vse abesinsko ozemlje last italijanske države. Kar se tiče gospodarske organizacije v Abesiniji, bo država imela zaradi tega popolno svobodo. Italijanska vlada nima nič proti temu, da jo pri njenem delu podpira tudi inozemski kapital. Toda obrnila se bo predvsem na italijanska podjetja, kar se delovne sile tiče, pa na svoje vojake, ki so se za osvoboditev Abesinije borili.

Osebnava vest. Imenovana je bila pri državnem prvobranilstvu v Ljubljani za pomočnika arhivirja v X. položajni skupini gđc. Miklavčič Pavla.

Linčanje

Elcampo, 19. jun. V mestu Elcampo (Texas) je okoli 300 z raznim poljedelskim orodjem oboroženih ljudi naskočilo tankajšnje ječo, da se polasti in linča črnci, ki je v zaporu čakal razsodbe zaradi oskrnitve neke ženske. Oblastva nimajo o tem nobenih pozitivnih dokazov in temelji obtožnica edino na nekaj indicij. V množici je bilo mnogo žensk.

Ravnatelj kaznilnice je obvestil o napadu policijo, ki se ji je posrečilo napadalce ustaviti. Ker se razjarjeni druhali ni posrečilo doseči, kar je nameravala, je krenila v sprejeto po glavnih ulicah v središče mesta in demolirala več restavracij in kavarn.

Budimpešta, 19. jun. Včeraj je vsa Madjarska svečano proslavila 67. rojstni dan kraljevskega namestnika admirala Horthyja. Pričakovati je, da bo v zvezi s tem drevi razglašena obsežna amnestija političnih zločincev.

„Red in mir“ v Španiji

Madrid, 19. junija. Po vestih iz Barcelone traja stavka v grafičnih podjetjih še naprej. Stavkajoči so napadli in prepleli vse one delavce, ki niso hoteli stopiti v stavko. Izvršenih je bilo mnogo dejanj sabotaže in so delavci razbili mnogo strojev. Stavkajoči delavci so nato z revolverji v rokah prisilili ostale delavce, da so morali zapustiti delo.

Madrid, 19. junija. V zvezi s sporazumom med delodajalci in delavci se bo v Asturiji uvedel 40 urni delovni teden. V rudnikih se bo uvedel 44 urni delovni teden. Uvaja se pokojnina delavcem, ki so stari nad 53 let, toda ta pokojnina se mora uvesti v vsej Španiji.

Madrid, 19. junija. Tu so začeli stavkati delavci in nameščenci v velikih trgovskih in industrijskih podjetjih. Posebno v podjetjih se bavijo s pridelovanjem živil. Vendar pa mesne tržnice ne bodo zaprte. Iz Barcelone poročajo, da dosega tam število stavkajočih 100.000.

Ko so se Bodi in njegovi sončili v Sloveniji...

Ljubljana, 19. junija.

Z ozirom na novo preiskavo v Bodijskem stanovanju v Belgradu se je tudi v Ljubljani,

zanjmanje za to afero podvojilo. Belgrajski policiji je prišlo na uho, da ima Bodi v svoji hiši neke skrite prostore, v katerih se nahaja še mnogo najfinjših preprog. V zvezi s tem je policija v sredo nenadoma izvršila v Bodijski hiši preiskavo in res odkrila tajne prostore, napolnjene z najdražjimi perzijskimi preprogami. Bilo je nič manj kakor 26 velikih preprog, debelih do 5 cm, ki tehtajo skupaj 634 kg. Razumljivo je, da je bila vsa roba takoj zaplenjena. Razen tega so našli v skrivališču še razno pohištvo, vaze in druge starinske predmete.

Belgrajski listi posvečajo tej aferi neverjetno mnogo prostora. Je pa to tudi zadeva, za katero se zanima vsa javnost. Prepričana je namreč tudi javnost, da morajo korupcijske stvari na dan, pa naj bo z njimi v zvezi kdorkoli. Če se sme na dolgo in široko »raztrgati« vsakega siromaka, ki je ponaredil kakoga »kovača«, je gotovo na mestu, da pride odkrita beseda na dan tudi o gosposkih podvigih, tem bolj, čim višje položaje krivici zavzemajo in čim večji so njih prestopki. In v Bodijskem slučaju je zapovedano oboje: on je bil minister in izvršil je gotovo največji tihotapski podvig od obstoja naše države. Ni torej nobenega vzroka, da bi poročevalci ne segli prav v globine dogodkov.

Nove preiskave v Belgradu

Afera sama se širi čimdalje bolj. Včeraj je belgrajska policija napravila zopet dober plen. Napravila je namreč hišno preiskavo na stanovanju dr. Ike Novakovića, bivšega šefa protokola v zunanjem ministristvu. Dr. Novaković ima svoje stanovanje na Topčiderskem brdu. Pri njem je policija našla več utihotapljenih dragocenih predmetov in precej preprog. Vse te predmete je policija zaplenila ter jih spravila v posebno sobo v Novakovičevi vili ter jo zaklenila in zapечатila.

Od tu so se policijski organi podali na stanovanje trgovca s preprogami Nikole Momčilovića, kjer so istotako zaplenili večjo količino vtihtopljenih preprog. Dober plen je padel policiji v roke tudi v palači Novakovičevega brata Joce Novakovića. Tudi tu je policija mogla zapleniti večjo količino vtihtopljenih predmetov.

Odjek v Ljubljani

Prvo je prineslo belgrajsko »Vreme«, potem pa še naš list vest, da se tudi v Sloveniji odkrivajo deli Bodijske tihotapske mreže, da je bil zaplenjen avtomobil, s katerim se je blago prevažalo, in da so prepeljali velik del blaga tudi v carinska skladišča. Vest o omenjenih listov so povzročile splošno pozornost. Od tedaj se zanimanje za razvoj te zadeve stopnjuje. To tembolj, ker so organi, ki imajo v Belgradu v rokah glavno preiskavo, izjavili, da bo dobila afera senzacionalen preokret, da se bo preneslo središče nekam drugam iz Belgrada in da so vpletene v afero osebe, o katerih javnost še nima pojma. Ne moremo se sprito ostalih okolišnic oteresti suma, da bomo te afe v nemalem obsegu deležni tudi v Sloveniji.

V zvezi s vsem tem je zanimivo vedeti, kako se je mogla ta tihotapska organizacija tudi v Ljubljani oziroma sploh v Sloveniji tako dobro in plodonosno uveljaviti. Vse okoliščine kažejo, da so imeli akterji te afe sijajne zveze in ogromno poznanstvo. Vse to je prišlo preko Bodijske žene Lidije, ki je stara znanka Ljubljane.

Lidija Bodi v Ljubljani

Kdaj se je prav za prav Lidija Bodi pojavila prvič v Ljubljani, se ne more točno ugotoviti. Verjetno je, da je bila v Ljubljani že kmalu po vojni. Tedaj je bilo namreč v Ljubljani zelo mnogo Rusov, ki so imeli tu svojo kolonijo. Ali je prišla Lidija s temi Rusi, ali nekoliko pozneje, se ne ve točno. Dejstvo je le, da je vzdrževala z njimi prav dobre zveze in je bila med njimi splošno znana.

V začetku leta 1924 je stanovala Lidija Bodi — tedaj se je pisala Lidija Guelbach — v hotelu Štrikel. Neke osebe, ki so bile tedaj zaposlene v hotelu Štrikel, se še prav živo spominjajo mlade in lepe gospe Lidije — bila je vdova po zdravniku — ki je imela obilo kavalirjev, pa tudi sama ni štedila z napitnico. Bila je prav živahna in je za silo govorila tudi že slovensko. Največ se je gibala v družbi Rusov, dasi je od začetka malo prikrivala, da je Rusinja. Osebe dolgo ni moglo dognati, zakaj je prikrivala to svoje ruško poreklo.

Kupovalka vile

Ni bilo dolgo, ko se je mlada gospa Guelbach začela zanimati za nakup kake vile. Pritoževala se je namreč, da je v mestu prevelik truš in da zato želi malo ven iz mesta. V tem je morda iskati tudi vzroka, da je nekaj časa, ko je živela v Ljubljani, stanovala tudi v hotelu »Bellevue«.

Končno je prišla Lidija Guelbach v stike z lastnikom lepe vile na Mirju, v Verstovškovi ulici št. 12. Ta vila je bila tedaj last zasebnega uradnika Rudolfa Tomazića in njegove žene Antonije. Pogajanja niso trajala dolgo in kupčija je bila sklenjena: Lidija Guelbach je kupila 4. aprila 1924 vilo za 200.000 Din. Tudi ta kupčija je dokazala, da je imela Lidija precej denarja. Kajti 100.000 Din je izplačala takoj pri podpisu pogodbe, drugih 100.000 pa deset dni pozneje, ko je prevzela vilo tudi v izključno uporabo.

V Verstovškovi ulici št. 12

Predno se je Lidija preselila v novo vilo, jo je dala docela preurediti. Vila je bila zgrajena l. 1916 in je bila torej v času, ko jo je Lidija prevzela, stara 8 let. Ker pa je bila Lidija moderna dama, ki je bila vsestransko z duhom časa, si je tudi vilo tako preurenila, kakor je to njej najbolj prišlo. Na novo je dala instalirati tudi elektriko, ki je prej ni bilo. Posebno vlogo je igral lep salon v podprtljaju, ki ga je preuredila iz prejšnje sobe.

Ko se je Lidija preselila v novo vilo, se je z njo preselila tja tudi vsa družabnost, s katero je bila vedno obdana. Zlasti so bili številni emigranti, ki so jo vedno obiskovali. Lidija je bila sama prav redko. Vedno so bile pri njej tudi razne dame — njene rojakinje, tako da marsikdo od sosedov ni vedel, katera je prav za prav Lidija Guelbach. Vilo so radi tega označevali samo z »vilo mlade Rusinje«. Kdor pa je lepo Lidijo poznal, jo je poznal samo pod imenom »Gospa Lidija«.

Kmalu potem, ko se je Lidija preselila v Verstovškovo ulico, je za to ulico začelo novo večerno življenje. V vilo so prihajale in odhajale razne družbe, med njimi tudi znane ljubljanske osebnosti. V podprtljajnem salonu pa je bilo živo, kakor menda nikdar prej in nikdar pozneje v tej hiši. Včasih pa so vendarle tudi sosedi imeli kaj od teh zabavnih večerov; posebno tedaj, kadar so v večernem hladu ob odprtih oknih poslušali v

zgodnem večeru še lepi, v poznejših urah pa že nekoliko razglašeni tenor nekega bivšega opernega pevca...

Nečajeve nastopi

Kakor vse kaže, so Nečajeve spravili v to družbo emigranti — njegovi znanci. Bil je tedaj trgovec v Osljeku in je prihajal v Ljubljano po svojih opravkih. Najprej je bil še uslužben pri osiškem trževniku Neuhaus (trgovina s preprogami), pozneje pa se je osamosvojil. Med Lidijo in Nečajeve, ki je bil poročen, je prišlo kmalu do ožjega poznanstva in Nečajeve je predstavljala Lidija v javnosti kot svojo sestrično ali pa kot svojo sestro. Tudi svoji ženi je doma povedal, da je našel v Sloveniji neko svojo sestrično in je Lidijo svoji ženi nekoč v Belgradu tudi predstavil kot svojo sestrično, ki je že dolgo, dolgo ni videl... Nečajeve se je stalno vračal v Ljubljano in vedno je obiskoval svojo novo znanko. Kmalu ju je poznala vsa Ljubljana, posebno obiskovalci boljših in nočnih lokalov. Nečajeve poznajo dobro tudi nekateri starejši ljubljanski avto-izvoščiki, ki so se — ko so se pojavile v listih prve vesti o njem — takoj spomnili na petičnega kavalirja, ki se ni nikdar prepričal, ko je bilo treba plačati vozno...

Zelo mnogo se je Nečajeve gibal med ljubljanskimi trgovskimi svetom. Najbolj seveda s trgovskimi potniki. Najbolj ga poznajo v neki kavarni, kjer je bil — kadar se je zadrževal v Ljubljani — stalen gost kvartalskega omizja. Zlasti sta se dajala pri kartah z nekim potnikom, ki je Nečajeve kaj rad ugnal. Ko se je potem Nečajeve obotavljal pri nadaljnjem igranju, pa je tisti potnik zaklical: »Aber, Ivan, spiel doch aus!« To je bil vedno znak tudi za sosedna omizja, da potnik Nečajeve zmaguje in da Nečajeve občutno izgublja. Dotični trgovski potnik se je pred leti ubil.

Kakšno vlogo je tedaj igral pri vsem tem dr. Bodi, ni znano. Verjetno pa je, da se je tudi on seznanil z Lidijo preko emigrantov. Prihajal je večkrat v Ljubljano, videli so ga v družbi z Lidijo, večkrat pa je bil zraven tudi Nečajeve. Zlasti proti dr. Bodiju — vsaj v začetku je bilo to redno — se je Nečajeve obnašal kot Lidijin sorodnik.

Iz Ljubljane v Belgrad

Ko se je Lidija Guelbach poročila z dr. Aleksandrom Bodijem, je zapustila Ljubljano. Svojo hišo je prodala dne 15. oktobra 1929 akademski slikarici Henrietti Šantlovi in njeni sestri Avgusti, meščanskošolski učiteljici. Kupnina je znašala 210 tisoč Din, a je zahtevala še nadaljnjih 2000 Din za instalacijo elektrike, tako da je cela kupnina znašala 212.000 Din. Omenjeni sta še sedaj lastnici lepe in idilične, sedaj še z zgodovino ovite vile na Mirju.

Lidija, ki je prišla v Ljubljano kot vdova Guelbach in zapustila naše mesto kot poročena dr. Bodijska, je živela torej v Ljubljani vsaj 10 let, če že ne več.

Požarna katastrofa na Dravskem polju

Petim gospodarjem pogorelo 9 objektov

Včeraj popoldne nekako ob tri četrti na pet je nenadno izbruhnil v vasi Stariše pri St. Janžu na Dravskem polju grozovit požar. Goreti je pričelo pri posestniku Francu Gojčiču.

Za požar so bila v tej vasi najugodnejša tla, vse hiše, kakor tudi vsa gospodarska poslopja, so krita s slamo. Od hiše posestnika Gojčiča se je požar bliskovito širil na bližnje hiše in gospodarska poslopja tako, da je bila skoro vsa vasi v nekaj trenutkih v zubljen ognju. 9 objektov je požar uničil do tal. Posestniku Francu Gojčiču je pogorela hiša z gospodarskim poslopjem, prav tako je oškodoval požar tudi posestnika Ano Gojčič ter posestnika Janeza Gojčiča. Do tal je pogorela dalje hiša z gospodarskim poslopjem in svinjaki posestniku Francu Selinšku ter hiša z gospodarskim poslopjem Ludviku Selinšku. Za uboge pogorele je bilo usodno prav to, da so se vsi moški in ženske nahajali na travnikih pri košnji, da so stali doma le otroci in starci, ki pa seveda proti požaru niso mogli opraviti ničesar, niti sploh niso mogli gasiti. Silen dim se je začel dvigati iznad vasi, da so ga takoj opazili vsi domačini na travnikih, kakor tudi ljudje v St. Janžu. Iz St. Janža je prihajala na pomoč gasilska četa z motorno brizgalno in takoj stopila v

Zveze po vsej Sloveniji

Tekom 10 let si dama, kakor je bila Lidija, lahko pridobi vsestranske zveze. Če k temu pridamo še trgovsko navdahnjenega Nečajeve in podjetnega Bodija, ki gotovo nista opustila nobene prilike, da ne bi razprella svojih trgovskih mrež, si lahko predstavljamo, kako lahko sta oba pridobila med številnimi znanci dovolj ljudi, ki so bili pripravljeni za lep dobiček pomagati pri plodonosnih trgovskih podvigih. Imeli so interese po glavnih krajih Slovenije. In povsod, kjer jim je konveniralo, so imeli svoje ljudi, tako da jim je bilo poslovanje zelo olajšano.

Ko so imeli tako med svojimi ljudmi kader, na katerega so se vedno lahko zanesli pri razpečevanju vtihtopljenega blaga, je bilo razumljivo, da so lahko dolgo obdržali svoje podvige v tajnosti. Šele udarec v belgrajsko gnezdo je razkril po vsej državi razpredeno mrežo, kakor smo poročali že v predvčerajšnjem »Slovenskem domu«.

Dr. Bodi in Jevtič na Bledu

Zanimivo je, da je dr. Bodi tudi na Bledu prav znana osebnost. Blejski hotelirji so poznali dr. Bodija kot enega najuglednejših belgrajskih osebnosti, o katerem se je reklo, da je bil vse-mogočen. To pa predvsem zaradi tega, ker je prihajal na Bled vedno v družbi takratnih najvišjih državnih funkcionarjev. Bil je na Bledu n. pr. z dr. Srškim, ko je bil dr. Sršek predsednik vlade. Večkrat pa je bil na Bledu z Jevtičem, in sicer v času, ko je bil Jevtič zunanj minister, in v času, ko je bil Jevtič za ministrski predsednik. Zadnjič je bil dr. Bodi na Bledu avgusta leta 1934. Prišel je z ministrskim predsednikom Jevtičem. Dočim se je Jevtič nastanil v hotelu »Toplice«, se je Bodi podal v zasebno vilo »Kepac«, ki je last nekega uradnika v zunanjem ministristvu. Tega je namreč dr. Bodi prosil, naj mu odstopi za nekaj časa svojo lepo vilo. Dotični uradnik mu je vilo iz prijaznosti res odstopil. Bodi pa je poslal na Bled najprej svojo ženo, potem pa je prišel z Jevtičem še sam. Ostal je na Bledu do 2. septembra ter se vedno vračal v »Toplice«, kjer se je sestajal z Jevtičem. Ko je Jevtič s svojim spremljevalcem, med katerim je bil Bodi, odšel, je odstopal z njim tudi Bodi, dočim je ostala žena še na Bledu. Koliko odškodnine je plačal dr. Bodi lastniku vile, se vidi iz tega, da je moral uradnik za dr. Bodijem plačati celo blejsko zdraviliško takso.

Za časa svojega bivanja na Bledu je dr. Bodi prav rad poslušal razne pritožbe hotelirjev in ljudi, ki jim je pri srcu blejski tujski promet. Dal si je od strani tedaj predložiti celo razne pisne predloge in referate, kako bi se odpomoglo raznim nevesčnostim, ki bi jih radi Blejčani odpravili. Dr. Bodi je kot vplivna osebnost velikodušno obljubljal, da bo vsemu temu konec, čim sprejme Belgrad tozadevne predloge in referate. Pristojni so predloge res poslali, a seveda še danes zamažajo na odgovor in na rezultat...

Prva matura je končana

Maribor, 18. junija.

Na zasebni ženski učiteljski šoli šolskih sester v Mariboru so napravile učiteljski diplomski izpit: Cernač Darinka, Dular Elija, Galun Terezija, Gorič Elizabeta, Klenovšek Bogomirja, Kocuvan Milena, Košir Mihaela, Lomšek Gabrijela, Marzelj Terezija, Okorn Marta, Petek Angela, Pipp Kristina, Pristov Marija, Puh Karolina, Rojec Marijeta, Romold Milena, Sturbej Terezija, Steblaj Stefanija, Velikogne Terezija, Zupančič Marija.

Gostilničarji protestirajo

Ljubljana, 18. junija.

Danes dopoldne se je zglasila posebna deputacija gostilničarskega združenja pri g. mestnem županu in pri g. banu ter je protestirala proti prodaji vina iz vagona na Gorenjskem kolodvoru. Na tem kolodvoru zadnje čase postavlja je srbski vinogradniki, ki jih krije ime nekega ljubljanskega gostilničarja redno vagon ter ga točijo 6 Din liter vračunano že s trošarinjo. Za podobno akcijo v Ljubljani pa se pripravljajo tudi vinogradniki z Visa. To povzroča občutno ne- lojalno konkurenco gostilničarjem, ki morajo kriti davščino in režijo. Gostilničarsko združenje za- hleva, da se taka prodaja iz vagona takoj ukine. Ob zaključku lista uspehi deputacije še niso znani.

Kamnik

Pisarna tajništva okrajnega odbora JRZ od- prta — in se bodo stranke sprejemale vsak to- rek od 10. do 12. ure dopoldne. Pisarna se nahaja v prličnem prostoru društva »Kamnik« na glav- nem trgu, kjer se nahaja knjižnica kat. prosv. društva. Tajništvo vam bo v vsakem oziru na raz- pologo z dobrimi in stvarnimi nasveti.

Kamniška mesna godba priredi v nedeljo od 11. do 12. ure dopoldne svoj četrti promenačni koncert na glavnem trgu.

Šoštani

Tudi četrti uprizoritev Gregorinove drame »V času obiskanja«, ki je bila v nedeljo popolne, je napolnila prostor pred velikim odrom, na ka- terem so naši farni igralci prednašali igro z isto dovršenostjo, kakor pri prejšnjih predstavah. Kaže celo, da je 70 ljudi broječa igralna družina od nastopa do nastopa sigurnejša. Režiserju g. Teer- schuchu gre zahvala za njegov trud in delo. Saj lahko trdimo že sedaj, da bodo pasionske igre zapustile bogate salove: poglabile bodo vero v Kristusovo zmago. — Zadnja predstava bo v ne- deljo, 21. junija zvečer.

V maju: 197.120 Din v zraki Na teritoriju šoštanskega sodnega okraja so v mesecu maju pokadili tobaka za nič manj kot za 193.626 Din, tobačnega papirja pa so uporabili za 3500 Din. Posamezne občine so se takole »postavile«: Šmartno ob Paki za 23.397.50 Din tobaka in 225 papirja, Šoštanj-mesto 61.997 Din in 950 Din, Šoštanj-okolica 8320 Din in 250 Din, Topolšica 18.629.50 Din in 400 Din, Loznica 9640 Din in 125 Din, Velenje 71.579 Din in 1550 Din.

Nemčija bo izvozila 2000 vagonov vina

Ob priliki trgovinskih pogajanj med našo državo in Nemčijo, ki so bila v aprilu, so naši de- legati postavili na dnevni red tudi vprašanje iz- voza našega vina v Nemčijo na dnevni red. De- jansko so nemški delegati ta predlog sprejeli in privolili, da se izvozi v letošnjem letu 2000 vago- nov vina. Nemški strokovnjaki bodo predhodno izbrali nekatere vrste vina. V Šibeniku pričaku- jejo zdaj prihod tedaj nemških strokovnjakov, ki bodo določili, katere vrste vina se bodo rezervirale za izvoz. Ta dogovor pa ima še drugo dobro do- ločbo, da bodo namreč Nemci izvozili še pred- trgtatvijo 1000 vagonov vina, s čemer bodo izpra- nili in razbremenili kleti, ki so še sedaj polne vina. Če bi se posrečilo naši državi obdržati tako veliko kvoto izvoza vina, bi naši vinogradniki nekoliko lažje preboleli krizo. Za sedaj tiči ovira le v tem, da zahtevajo Nemci samo tipizirano vino, česar pa naši vinogradniki najbrž ne premorejo, zlasti pa ne v Dalmaciji. Da se temu izognejo in Nemcem postrežejo po njihovih željah, se je v Dalmaciji pojavil predlog, naj se ustanove posebne vinarske zadruge v okviru »Gospodarske Sloge«, ki bi skrbela za vse vrste tipiziranega vina.

Razbojniška banda, za katero zahteva drž. tožilec 15 vešal

Zadnja leta je velika razbojniška banda stra- hovala skoraj vso Slavonijo, posebno pa okolico Osijeka. Tolpa je bila izredno dobro organizirana, ki se pa ni spuščala sam v rope, temveč je pobi- lala večkrat tudi iz osebnih razlogov. Kolikor je moglo sodišče ugotoviti, imajo ti razbojniki na vesti skoraj dvajset najkrutejših zločinov in umo- rov. Obisti so se dolgo, a brezuspešno trudile, da bi prišle tej bandi na sled. Končno je notra- nje ministristvo poslalo v te kraje posebnega in- spektorja, ki je organiziral zasledovanje. Naporu so bili veliki, vendar so rodili sad. Posrečilo se jim je prijeti družbo, ki je imela 35 članov s po- glavarjem Stevo Simeunovičem. Prijeli so najprej enega člana, ki je pozneje izdal vse ostale. Pred dnevi jih je pričelo soditi sodišče v Osijeku. Za tolika grozodejstva zahteva državni pravdnik kar petnajst smrtnih obsodb, češ da bi se le na tak način moglo zajeziti tako zverinsko razbojništvo.

Belgrad, 18. junija. m. Z odlokom prometnega ministra je dovoljen popust na državnih železnica- h udeležencem svečane posvetitve in razvija zastave podobnih zvezve vojnih prostovoljcev v Ljubljani, ki bo 28. junija. Državni uradniki imajo 75%, dru- gi pa 50 % popusta. Popust velja od 25. junija do 1. julija.

odpeljal voz sena proti domu. Doma je konje spre- gel ter jih odvedel v hlev. Sredi hleva pa se je nenadno spotaknil in treščil na tla. Padev je bil tako nesrečen, da so se mu rjave vile zatakile v nogo. Vhodil je bil silno hud, da so mu morali šele domači potegniti vile iz nog. Kljub temu pa kri ni začela otekal, ker se je bila noga zastrupila. Rana bi utegnila Zemljičati stati življenje, če mu ne bi bila hitro izkazana zdravniška pomoč. Zdravnik v Apačah dr. Hötzl ga je prevzel v svojo oskrbo in je danes Zemljič skoro izven smrtne nevarnosti.

Naročajte in širite

»Slovenski dom«!

Ubodljaj z zarjavilimi vilami

Sv. Ana v Sl. gor., 18. junija.

V sredo popoldne se je nevarno ponesrečil in potem zastrupil Franc Zemljič, hlapec pri kmetu Andreju Žilku v Ščavnici pri Sv. Ani v Slov. go- ricah. Ves dan je pomagal pri košnji ter popoldne

Zaradi 170 Din pred velikim senatom

Ljubljana, 19. junija.

Franek Bodlaj, čedno oblečen čevljarček, rojen 3. februarja 1906 pri Sv. Neži, občina Kovor na Go- renjskem, je prišel zaradi razbojništva pred veliki senat, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Kralj. Kratko povedano! Bilo je 3. januarja letos okoli 22.30 ponoči, ko je baš Franek na samotni poti, vo- deč iz Trčiča proti Lokam zahrbtno napadel pre- dilniškega delavca, ga vrgel na tla, mu preiskal vse žepa in odnesel kuverto s 170 din gotovine. Oropani Ivan Kristan je kritični dan v soboto potegnil v tovarni svojo tedensko mezdno. Popaval je po trž- škkih gostilnah in se kasno vračal domov.

Bodlaj Franek je pred orožniki v Trčiču in prav tak pred preiskovalnim sodnikom v Kranju vse odkrito priznal, ne da bi olepšaval svoje hudo kaznivno dejanje. Prišel je 17. aprila letos prvič pred veliki senat. Tu je svojo izpoved temeljito spremenil. Preklical je svoje prejšnje izjave. Sod- nikom je dejal:

»Sem bil popolnoma zmešan. Sploh ne vem, da bi kdaj komu denar jemal.«

Senatni predsednik g. Kralj: »Na sodišču v Kranju ste vse lepo priznali.«

Franek: »Ospod, sem bil čisto zmešan. V kranjskih arestih sem imel hude sanje. Bil sem čisto trapast. Sem slabe pameti. Enkrat so mi že vzeli v bolnišnici vodo iz glave.«

Na prvi razpravi zaslišana glavna obremenitna priča Ivan Kristan je sicer opisal razvoj vsega do- godka, toda naposled je izjavil:

»Kdo je bil? Meni se zdi, da je bil Bodlaj. Za gotovo ne morem reči.«

Nekatere priče so opisale obtoženca kot varč- nega delavca, ki pa ga včasih nekoliko trka. Bran- nilec dr. Aleš Persin je zadnjič predlagal izvedbo novih dodatnih dokazov o duševnem stanju obto- ženca in njegovi hudi bolezn, ki je imela vpliv na njegovo duševno nastojanje. Razprava je bila ta- krat preložena do 1. maja. Med tem časom pa je prišla nova ovadba, da je najbrž Franek izvršil še drug sličen roparski napad. Ta preiskava pa je

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek, 19. junija: Juljana.
Jutri, sobota, 20. junija: Silverja.

Lekame. Nočno službo imajo: mr. Bakarčič, Sv. Jakobova trg 9, mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Garlus, Mosje.

Kaj bo danes

Društveni prostori Prosv. društva: ob 20. uri sestanek članstva — pogovor o izletu.

Na prvi sklepni produkciji državnega konservatorija v Ljubljani, ki bo v ponedeljek, dne 22. t. m. v Filharmonični dvorani ob četrti na 7 zvečer, nastopijo naslednji gojenci: iz klavirskega oddelka Dermelj Albert in Sever Marko; iz solopjevskega oddelka Pavlovič Stelka, Ivančič Sonja, Goslija Alojzij, Hvalšija Franc. Na čelu igra Jeraj Karola, na pozavnih Pegan Leander in na fagotu Turšič Ivan. Spored se dobi v knjigarni Glasbene Matice po 3 Din.

Pol tone (500 kg) premoga za 1 Din, prvovrstnega trboveljskega, dobi v nedeljo 21. t. m. popoldne na kresni prireditvi ljubljanskega Rdečega križa na Gradu, komur nakloni srečolov ta dobitnik. Vsi dobitniki tega srečolova, ki jih ni malo, so praktični in taki, da bo vesel in zadovoljen kdor bo zadel. Vsaka srečka stane samo 1 Din.

Udeležencem vidovdanske proslave in razviti prapora vojnih dobrovoljcev v Ljubljani. Prometni minister je odobril vsem udeležencem proslave 20letnice borb dobrovoljske divizije v Dobruži in razviti prapora slovenskih vojnih dobrovoljcev na vseh progah državnih železnic: 1. popust 75% vsem članom saveza ratnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije, ki so državni uslužbenci, na podlagi njihove uradniške in dobrovoljske članke legitimacije in 2. popust 50% vsem ostalim članom saveza ratnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije in vsem drugim udeležencem te proslave. Vsi udeleženci morajo kupiti na odhodni postaji železniške legitimacije obrazec K 14, in kar je za polovično odnosno celo ceno, ki so veljavne tudi za povratek, ako so kupljene železniške legitimacije potrjene od prireditvenega odbora sreske organizacije saveza Ratnih Dobrovoljcev v Ljubljani, da so se prireditvi udeležili. Popust velja od 25. t. m. do 1. julija za vse razrede razen IV. in ekspresne vlake. Prireditveni odesk sreske organizacije Saveza Ratnih Dobrovoljcev v Ljubljani, telefon 33-03.

Društvo »Bran-i-bor« — osrednji odbor v Ljubljani ima v nedeljo 21. t. m. ob 10. uri popoldne svoj redni občni zbor v dvorani Kmetijske družbe, Ljubljana, Novi trg, 3/I. Vsi delegati podružnic, kakor tudi zastopniki matičnih podružnic, narodno-obrambni delavci in žurnalisti v zbor! »Bran-i-bor«, osrednji odbor v Ljubljani.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

OPERA: Začetek ob 20.

Sobota, 20. junija: Vesela vdova. Red B.
Nedelja, 21. junija: Apropas, kaj dela Andula? Izven. Cene od 24 Din navzdol.

Ker se Leharjeva operca »Vesela vdova« v letošnji sezoni ne bo uprizorila kot izven predstava, še prav posebno opozarjamo na sobotno uprizoritev, ki je za red B in je poleg abonmajna na razpolago dovolj sedežev vseh vrst in cen.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 19. junija: 11 Šolska ura: Kosovo in slepi goslar (G. Vekoslav Mlekuž) 12 Iz naših dolin in planin (plošče) 12.45 Vremenska napoved, poročila 13 Nacin poud časa, objava sporeda, obvestila 13.15 Daljni vodovod in raznih skladb (plošče) 14 Vremenska poročila, borzni tečaj, 19 Napoved časa in vremena, poročila, objava sporeda, obvestila 19.30 Nac. ura: Pomen bistvo Narodnega gledališča (Ciril Debevec) 19.50 Pesmi in orkestralni obliki (plošče) 20.10 Ženska ura: Obisk v dunajski umobolnici Steinhoff (Ga. Hočevar-Megličeva) 20.30 Koroške pesmi, poje zbor »Sava«: vmes harmonika solo, in Radijski orkester 22 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda 22.15 Kratke skladbe za godalni kvartet (plošče) 22.30 Angleske plošče.

Druški programi

Petek, 19. junija: Belgrad I.: 20 Premos in Zagreb 22.30 Stravinskij skladbe — Belgrad II.: 14 Ina. Osejločev predavanje »Vodne sile v Jugoslaviji« — Zagreb 20 Slikovne skladbe 20.30 Moški kvartet 21 Ljubljanski koncert 22.15 Ljubljanska glasba — Dunaj: 19.30 Dunajski melodije 20.10 Ljubljanski duet 21 Zbor in fanfare 22.20 Beethovenova IX simfonia 23.40 Povel dunajske opere na ploščah — Budimpešta: 19.30 Salonski orkester 20.50 Glasna glasba 22 Klavirski trio 23 Plošče — Trst-Milan: 17.15 Glasna glasba 20.35 Povel vozer 21.30 Violina in klavir, nato glasna glasba — Rim-Bar: 17.15 Vokalni in instrumentalni koncert 20.35 Ljubljanska operca »Kralj, trdnjava in tekači« nato glasna glasba — Prag: 20.35 Nokolanski povel 20.30 Hockova igra »Slap v Giesbach« 22.15 Plošče. — Varšava: 19.50 Glasna glasba 21 Simfonični koncert 22.15 Glasna glasba 23 Salonska glasba — Berlin: 20.10 Operni koncert — Königsberg-Köln: 20.10 Vojaška godba — Hamburg: 20.10 Dvorakova simfonia. — Vratislava: 20.10 Egkova opera »Carobna violina« — Lipsko: 20.10 Lepi stari časi — Frankfurt: 20.10 Snažova spovednica »Košljaz hralja Friderika« — Stuttgart: 20.10 Italijanske noči 21.10 Baročna komorna glasba.

Zanimive izkopnine

Novo mesto, 18. junija.

Prefekti teden so imeli Novomeščani zopet veliko prepričati se o starosti in znamenitosti svojega mesta. Pri oblikovanju novega parka so delavci pri prekopavanju našli v zanimivo najdbo starorimskih grobov. Že pred vojno, ko so gradili novo cesto, so našli tik glavarstva na take najdbe. Baje so tedaj našli zelo mnogo žar s pepelom in starimi novci, kar se vse nahaja v ljubljanskem muzeju. Tedaj je ostal Kozinov vrt na desni strani ceste nedotaknjen, šele sedaj, ko je bil odkupljen za park, je prišel na vrsto tudi ta. Zgleda, da se je nahajalo okoli glavarstva ob cesti celo rimsko pokopališče z značilnim malim obzidjem in grobnicami z 1½ m v premeru. Taki dve grobnici so tudi sedaj odkrili. Prvi grob je bil po neprevidnosti in nevednosti delavcev uničen, drugi pa po zaslugi gg. prof. dr. Ažnana, dr. Turka in Jarca skoraj cel lepo odkrit. Najdbo bodo tudi fotografirali. Bil je to obzidan prostor z malim obokom. V votlini so našli dobro ohranjene žare in dva rimska novca. Bo najbrž vsa stvar iz 3. stol. po Kr. Sicer ni ta najdba nič nenavadnega za Novo mesto, ki je zelo bogato na takih izkopninah. Še vedno so pri podiranju temeljev starih hiš in prekopavanju na izpostavljenih točkah kaj našli, le žal, da se je že mnogo teh važnih izkopnin zaradi neprevidnosti in nevednosti delavcev uničilo in izgubilo. Navadno pa izvozilo na tako zvani Strmi breg. Vsa najdba je sedaj ohranjena v novomeškem muzeju, ki vidno bogati in raste po zaslugi gori imenovanih gg. profesorjev v diko in ponos Novega mesta.

Elegantni gospodje in dame pred sodniki

Ljubljana, 19. junija.

Velika razpravna dvorana št. 79 je te dni sprejela na zatožno klop štiri elegantne gospode in tri dame. Njih afera se vleče ko jara kača že od leta 1933. Najprej je prišla stvar pred civilne sodnike, nazadnje pa pred kriminal. V afero je zapleten poslovni svet in človek bi lahko razpredel napet poslovno socialni roman iz Ljubljane, ki bi v kričeh barvah lahko pokazal, kakšna poslovna morala je zavladala in da se mora mlada ženska kloniti vsem zapovedim in željam svojega šefa. — Gospod Toni je posloven človek, krepke in visoke postave. Ustvaril si je domače gnezdece. Toda kmalu se je razdroj Golobica mu je postala nezvesta, pa tudi on je priletel v naročje dražestne črnolase, svoje kontoristinke. Sledil je proces za ločitev zakona. Ženka Sabinka je zapustila Tonija. Nato pa so sledili še procesi zaradi žaljenja časti in še druge čedne afece. Vse se je tako razpletalo in razvijalo, da so nazadnje prišli pred kriminalni tribunal treh sodnikov kar 4 gospodje in 3 dame. Vsi so bili obtoženi ali napeljavani v krivemu pričevanju, ali pa krive prisage. Razprava, ki je trajala od ranega dopoldneva z malim popoldanskim odmorom tja v pozno noč, je bila večkrat

prav dramatična, a tudi komična. Gospod Toni se je hrabro branil. Pariral je na vse napade državne tožila, a mirno je odgovarjal sodnikom. Tudi drugi soobtoženci so se »junaško« držali. Kot zadnja v verigi obtožencev je nastopala ženka Sabina. Kakšne sitnosti in neprilike lahko povzroči vitez oficir? Saj ta je bil oni junak, ki je mnogo pripomogel k rodbinski disharmoniji.

Rezultat dolge in zapletene razprave je bil. Gospod Toni in 4 njegovi sotrpini so bili oproščeni od obtožbe. Obsojeni pa sta bili gospe Sabina zaradi krivega pričevanja na 1 mesec zapore, pogojno za 2 leti. Njena sotrpinka, gospe Jožica pa zaradi trikratnega krivega pričevanja in enkratnega zločina krive prisage na 1 mesec zapore in 2100 dinarjev denarne globe, ki se lahko spremeni v nadaljnjih 85 dni zapore, pogojno za 2 leti.

Krivicoprisežništvo se ni razpaslo zadnja leta samo med priprostim narodom, marveč se je razbohotilo tudi med tako zvanimi »meščanskimi, imovitimi slojci, ki drže na zunaj na solidnost. Za krivicoprisežnike bi bilo potreba postaviti javen srmatilni odelj. Sodba je bila drugače vseskokar premila. Rodbinska drama se je drugače odigravala v Ljubljani in na neki obmejni postaji.

Maribor je dobro zavarovan pred požari

Ugotovitev ob komisijskem pregledu gasilnih naprav v tovarnah

Maribor, 18. junija.

Danes se je končal komisijski pregled gasilnih naprav v mariborskih tovarnah, ki ga je nekaj dni vršil oblastveni kontrolor Josip Pezel iz Zagreba v družbi poveljnika mariborske gasilske čete Ramšaka. Komisija je pregledala vse mariborske tovarne ter ugotovila, da je oblastvenim predpisom glede zavarovanja pred požarom v vseh obratih ne samo zadovoljeno, temveč so varovalne naprave v večini obratov naravnost vzorno izvršene. Ne samo za prizadeto tovarno, tudi za vse mesto je ogromnega pomena, da so obrati zavarovani proti izbruhu požara. V sredini mesta imamo danes velika industrijska podjetja, da bi lahko postali tovarniški požari usodni za cele mestne predele. Če ne bi imela ta podjetja najmodernejših naprav, s katerimi je mogoče izbruh požara že v kali zadušiti, bi gotovo že deseterkrat zadele Maribor velike katastrofe. Tako pa v javnost dostikrat niti ne pride vest o požaru, ki je izbruhnil v tej ali oni tovarnici, ker so ga nastavljeni kar sami brez sodelovanja požarna brambe pogasili s kemičnimi gasilnimi aparati.

Ročni gasilni aparati

ki delujejo s svojimi kemičnimi spojinami, so najvažnejše obrambno orožje proti ognju. S temi aparati je mogoče pogasiti požar manjšega obsega, kar zadoštuje po navadi za vsak izbruh ognja, če so aparati hitro pri rokah. Mariborske tovarnice so s takimi aparati dobro oskrbljene. Največ jih ima kemična tovarnica Unio, kjer imajo aparate nameščene na vsakih nekaj korakov, da so takoj pri rokah. Izdelujejo pa ta tovarna tudi najbolj nevarne predmete — maže za čevlje in lepljive muholovce, kar bi gorelo kakor smodnik, če bi se ogenj raz-

spravilo pod vodo

širil. Veliko pažnjo polagajo na obrambo pred požarom tudi tekstilne tovarne. V tekstilnih obratih se je obrambna služba v zadnjih letih zelo izpopolnila. Pred leti so bili v njih požari zelo pogosti ter so nekateri zavzeli večji obseg, sedaj pa se le redkokdaj dogajajo. Najpogostejše izbruhne v tekstilnih tovarnah oženj v skladišču bombaža. Bale evrova bombaža se dostikrat vnamejo same od sebe ter začno tleti in včasih traja nekaj dni, preden se nevarnost opazi. Zaradi tega posvečajo v tovarnah skladiščem posebno pažnjo. Nahajajo se v posebnih zgradbah iz železobetona, ki se dajo hermetično zapreti, poleg tega pa ima večina skladišč že naprave, da se

Tovarni avto zavozil na Vranskem v hišo

Celje, 18. junija.

Zanimiv avtomobilski karambol se je pripetil včeraj pri Vranskem. Nesreča se je zgodila v Ponderju, v dva do tri kilometre oddaljeni vasi proti Celju. Dogodek sam je povzročil sicer veliko razburjenje, končala se je pa, hvala Bogu, nesreča brez človeških žrtvev.

Ob omenjeni uri se je namreč vračal iz Ljubljane tovarni avto, ki je last J. Rudolfa Toneja v Ptuj. Z avtom so včeraj zjutraj peljali v Ljubljano živino. Ko je avto vozil z Vranskega proti Celju, je pri Ponderju nenadoma odpovedalo šoferju krnilo. In sicer se je pripetila ta nesreča na mestu, kjer stoji med drugimi tudi hiša posestnice Drobež, zraven nje pa še druga hiša. Obe hiši sta oddaljeni druga od druge nekaj metrov, in sicer je ena hiša tik ob cesti, druga pa stoji nekoliko proč od ceste. Mimo hiš pelje seveda lepa cesta z Vranskega proti Celju, ki je na tem mestu speljana brez ovinkov. Tovarni avtomobil je vozil s precejšnjo hitrostjo. Šel je mimo prve hiše, podrl v bližini stoječe drevo in treščil z velikansko silo kar naravnost v Drobežovo hišo. Ko je zadel avto v hišo, je bilo čuti velikiški in strašno močan tresk, vse se je pri tem karambolu streslo, silen ropot je bilo čuti po vsej

vasi. Domača gospodinja, gospe Drobeževa, se je v času karambola nahajala ravno v kuhinji, kjer je pripravljala koliso. Mislim, da ni treba popisovati, da se je gospodinja, ko je treščilo z vso silo v hišo, v prvem trenutku tako prestrašila, da ni mogla od začetka skoraj priti do sape, ker pač ni vedela, kaj se je zgodilo. Bila je tako prestrašena, da je bila nekaj časa vsa iz sebe. Ko si je gospe nekoliko opomogla, je šla gledat iz hiše in videla je pred hišo velik avtomobil prav pod okni hiše. Spretni del avtomobila je bil vsled močnega sunka zelo pokvarjen, predvsem sta bili sprednji kolesi popolnoma skriviljeni. Ljudem, ki so bili na avtomobilu, se pa sicer ni ničesar pripetilo. Na avtomobilu so bile štiri osebe, med njimi tudi ena ženska, ki se je pri karambolu najbolj prestrašila in se še dolgo po nesreči tresla od strahu. Hiša je zelo močno zidana, zato se ni pripetila večja nesreča, je pa hiša kljub temu precej poškodovana, odpadel je omet, pri sunku se je tudi pobilo večje število šip. K sreči je tudi šofer, ko je opazil, da je izgubil nad vozilom svojo oblast, avto z vso močjo zavrl ter s tem preprečil še večjo katastrofo. Na kraju nesreče so se pojavili kmalu tudi orožniki, ki so preiskali vso zadevo. Oba, lastnik hiše, kakor tudi lastnik avtomobila, trpita zaradi tega večjo škodo.

Železničarske hiše so kupili železničarji

Maribor, 18. junija.

Šele te dni so si stanovalci v obeh železničarskih hišah, ki sta bili last Obekoboristne stanovanjske zadruge na Dunaju, oddahnili. V ponedeljek je bila podpisana kupna pogodba med dosedanjimi lastniki in Podpornim društvom železničarjev v Mariboru, danes pa je prišla od banske uprave vest, da je g. ban dr. Natlačen

kupno pogodbo potrdil

obenem pa odpravil sekvester, ki je obe hiši dosedaj upravljal. S tem je rešeno končnoveljavno vprašanje, ki je povzročalo v vrstah mariborskih železničarjev toliko skrbi. Kakor je že znano, je začetkom letošnjega leta osnoval bivši mariborski železniški uradnik Lumpej kar na skrivaj dve zadruzi iz ljudi najrazličnejših poklicev ter obe stanovanjski hiši kupil od Dunajčanov. Nakup je izzval umerno ogorčenje najprej pri stanovalcih, ki bi morali iz stanovanj, katere so pomagali graditi s svojimi prispevki, potem pa tudi med vsemi mariborskimi železničarji, ki so se potegnili za pravice svojih ogroženih tovarišev. Na posredovanje kluba železničarjev JRZ, zlasti še vnetega njegovega predsednika Ivana Würzingerja, banska uprava ni odobrila nakupa ter je tako železničarjem prihranila njihovo imovino. Banska uprava se je postavila na pravilno stališče, da morajo ostati hiše v rokah železničarjev, za katere so bile zgrajene z njihovim denarjem. Poleg Lumpejeve zadruge je nastopalo kot kupec Podporno društvo železničarjev v Mariboru, ki je sedaj postalo lastnik obeh hiš. Društvo je dobilo hiši po zelo ugodnih pogojih v last. Plačalo je za obe

samo 1,650.000 Din

kar je skrajno aizka cena. Hiša v Betnavski je pravcati kolos ter je s svojimi 48 stanovanji največji stanovanjski objekt v Mariboru. Druga hiša v Kejžarjevi ulici v Melju ima 14 stanovanj, tako da stanuje v obeh 62 železničarskih rodbin. Ker ima Podporno društvo znatno imetje v gotovini, predstavljata obe hiši izredno ugodno in plodonosno naložitev kapitala, ki se bo bolje obrestoval,

kakor če bi bil naložen v banki. Ker so prešle hiše zdaj v last železničarske humanitarne organizacije, imajo stanovalci tudi garancijo, da jih nihče ne bo več metal na cesto in jim bodo zagotovljene vse pravice, ki so jih uživali dosedaj.

Pižmovka se širi na Štajerskem

Maribor, 18. junija.

Še pred nekaj leti so poročali časopisi o pižmovki ali vodni podgani v naših krajih kot silno redki živali. Pižmovka se je polagoma širila s Češkega, kjer so jo zaplodili z nekaj pari, prinesenimi iz Kanade. Danes pa je pižmovka pri nas skoraj čisto običajna zverinica. V vsakem potoku so jo že videli, ob rekah pa je že kar domača. O razširjenosti pižmovke pričajo najbolj to, da so jih v zadnjih dneh v mariborski okolici pobili in postrelili kar pet, eno so pa ujeli živo. Ubite pižmovke je dobil preparator Walner v Slovenski ulici, da jih nagači, živo žival pa imajo v gozdarski šoli, kjer se pižmovka kar dobro počuti in jo že čisto domača. Očitno se ji med gostoljubnimi mladimi fanti godi bolje kot v pesniških tolmunih, kjer je zašla v past ter se ujela. V nekaj letih bo pižmovka pri nas razširjena in poznana kakor verica v gozdu. Pišejo o njej, da je zelo škodljiva. Zlasti da je nevarna nasipom ob rekah, ki jih s svojimi dolgimi in globokimi rovi volti in dela propustne. Vendar v naših krajih takih nasipov ni in zaradi tega žival ne bo nevarna. Izpovedja tudi korenine vodnih rastlin, pa s tem škodo gotovo ne dela velike. Da bi delala škodo na poljih, dosedaj še ni elišati. Morda bi bila nevarna ribam ali gnezdečim vodnim pticam, pa tudi to še pri nas ni ugotovljeno. Gotovo pa pižmovka ne bo tako nevarna, kakor jo nekateri slikajo.

Naročajte „Slov. dom“

Maribor

Predstava »Naših apostolov« za Mariborčane se bo vršila v Ljudskem vrtu v soboto 27. t. m. zvečer ob 20. Vstopnice se že dobijo v predprodaji v pisarni Prosvetne zveze na Aleksandrovi 6 ter v pisarni Slomškove družine na Koroški 1 (uprava »Slovenca«).

Ne ustrašite se zvonjenja. V Ljudskem vrtu se nadaljujejo vaje za igro na prostem. Pri igri pripade vloga tudi zvonovim in zaradi tega se bodo sedaj vsak večer oglašali pri vajah iz stolnice zvonovi. Mariborčani naj se zaradi tega nikar ne vznemirjajo.

Koncesijo za prodajo smodnika, eksplozivnih snovi in orožja je po pokojnem puškarnju Strnadu dobila trdka Pinter & Lenard. Kakor znano, se je pogojevala za to koncesijo neka izrazito nemška trdka.

Vsi prodajalci alkoholnih pijač v originalno zaprtih steklenicah si morajo nabavati do najkasneje 25. junija dovoljenje dravske finančne direkcije v Ljubljani.

Cerele français. Odbor francoskega krožka vabi vse prijatelje na zaključno slavnost francoskih tečajev, ki bo v soboto 20. junija ob 16 v Vesni. Na sporedu so deklamacije, petje in igra »Rdeča kapica«. Vstopnine ni.

Zigovanje železniških kart za turiste. Tujskoprometna zveza v Mariboru prosi vse tujskoprometne ustanove, zdraviliške komisije in uprave hotelov, penzionov in gostišč, da opozorijo turiste, da morajo dati žigosati pred povratkom iz dotičnega kraja vozne karte, s katerimi so se pripeljali.

Slaba se bo godila ugrabitelju mlade židovke v Brnu hrvatskemu študentu Franju Gregoriču. Mariborska policija ga je ovadila sodišču, ki je odstopila akte pristojnemu državnemu pravdnstvu v Varaždinu. Tozadevni paragrafi predvidevajo za ugrabljenje nedolžne deklice kazen do 5 let robije.

Pred Slomškovimi dnevi

Meščani!

Mestno poglavarstvo bo za mladinski Slomškov praznik v nedeljo, dne 21. t. m. v pozdrav desetisočerm otrokom, ki bodo prišli v Maribor, da počastijo Slomška, razobesilo raz mestnih poslopj zastave.

Vljudno vabim meščane, da tudi svoje hiše že v soboto okrasijo z zastavami.

Podpredsednik: Žebot s. r.

Proslava Josipa Sritarja

v Podsmreku—Vel. Laščah, 4. in 5. julija 1936.

Vasica Podsmreka — tri km od Vel. Lašč — vabi ves slovenski narod k proslavi stoletnice rojstva Josipa Sritarja, pesnika, pisatelja in preroditelja slovenske književnosti. Ključ Tebe, mladina, v kateri je Sritar gledal up in bodočnost naroda, Vas pesnik, katere v svojih spisih bodri, kako bogatilo slovensko književnost, pisatelje, ki se grejele ob prijetem in gladkem pripovedovanju, ki ljubite narodov čist slog in jezik. V tako lepo opisano kmečko življenje pesnikovega rojstnega kraja boste prišli tudi Vi, strogi kritiki, da se vsaj za nekaj trenutkov razvedre Vaši strogi in resni obrzi. — In vsi, ki ljubite lepo knjigo, ki se ogrevate za pesnikovo ožjo slovensko domovino, ki je dala slovenskemu narodu prvega pisatelja Primoža Trubarja, Franceta Levstika, pesnika, pisatelja, jezikoslovca in politika, dr. Janeza Evangelista Kreka, neustrašnega borca in politika za Jugoslavijo.

Josip Sritar, naš rojak, zasluži, da se ga spominja ves slovenski narod, vsa država, mlado in staro, preprosto in učeno. Saj veče iz njegovih del čista, gorka ljubezen do domovine, zvestoba do naroda, globoko topločuteče srce, sočutje in usmiljenje do trpečih, za katere pokazuje svet tako malo ljubezni.

Glej, slovenski narod, s koliko ljubeznijo se je Sritar oklepal svojega rojstnega kraja; prijazne dolinice, grički, gozdovi, njeve in travniki, mimo tekoči potok, hribi z belimi cerkvicami, življenje domačinov, vse to podaja bralcem tako naravno, kot noben drug pesnik ali pisatelj. — Za to se narod slovenski oddolži delu velikega genija, udeleži se proslave, katere program objavljamo.

PROGRAM:

Dne 4. julija ob 8. ure zvečer:

1. Godba otvori uvod v proslavo.
2. Deklamacija: Turki na Slevici.
3. Mladinski zbor iz Vel. Lašč zapoje: Mlade voljake, Predice, Koklio.
4. Govori g. banski inspektor Ivan Dolenc.
5. Mladinski zbor iz Ribnice zapoje: Oba junaka.
6. Mladinski zbor iz Ribnice zapoje: Žabjo svašto.
7. Recitacija iz Zorina, iz Spominov, Pikin Jožek.
8. Dvoglasno petje s spremljevanjem pian. Izgubljeni sin.
9. Isto: Spomladi v gozdu.
10. Igra, Ouderuh.
11. Prizor, Na senožezi, Pikin Jožek.
12. Mešani zbor iz Vel. Lašč zapoje: Pozimi iz šole, Večerno.
13. Godba zaključni večerni proslavo.

V nedeljo, 5. julija.

1. Ob štirih zjutraj budnica.
2. Sprejem gostov po prihodu vlakov in odhod v Podsmreko.
3. Služba boža ob 10.30 v Podsmreki.
4. Govor in odkritje spominske plošče.
5. Petje: Molitev za slovenski rod.
6. Govori zastopnikov društev in korporacij.
7. Deklamacija: Doma.
8. Bože pravde.

Do proslavi povratek v Vel. Lašče na veselico s pesnim programom.

Udeleženci, ki reflektirajo na stanovanje, naj se obrnejo na odbor za proslavo v Vel. Laščah. Vsi udeleženci imajo pravico do polovične vožnje. Odbor pa bo storil potrebne korake, da bi se ista znižala na četrtino in bo o uspehu naknadno v časopisih poročal.

Odbor.

Klub reporterjev v Ljubljani

Ljubljana, 18. junija.

Ta teden je bil ustanovni občni zbor Kluba reporterjev, članov sekcije Ljubljana Jugoslovanskega novinarskega združenja. Ustanovitvi so prisostvovali tudi zastopniki predsednika in odbora sekcije. Klub ima namen gojiti medsebojno tovarštvo, sodelovati pri časnikarski stanovski organizaciji, ter izboljšati razmerje med javnostjo in poročevalci listov. Na ustanovnem občnem zboru je pristopilo h klubu 11 poklicnih časnikarjev, vabljeni pa so vsi reporterji, da se javijo. Enako so vabljeni tudi tovarši v Mariboru in Celju. Za načelnika kluba je bil izvoljen Ludvik Mrzel, za podpredsednika Ciril Kočvar in Slokan, za namestnika pa Janko Kač.

Sonce brez svetlobe

K današnjemu sončnemu mrku

Sonce je, kakor vemo, glavni vir svetlobe. Prav ta silna izžarjavajoča moč sonca pa otežkuje ljudem, da bi se priklopili k opazovanju do zadnjih uganjk ognjene krogle na nebu. Vse polno važnih pojavov na soncu je nemogoče raziskovati in opazovati pri svetlem soncu. To velja zlasti za sončni kolobar in za sončne pege. Te pojave je mogoče opazovati samo pri mrku. Zato pomeni mrk za zvezdoslovce zmeraj in povsod nadvse važen dogodek, kateremu posvečajo zvezdarne in učenjaki vso pozornost. Raziskovanje sonca in njegovih pojavov je za človeštvo, zlasti za vprašanje o pridobivanju pogonske sile iz sonca take važnosti, da pošiljajo velike zvezdarne cele ekspedicije tisoče in tisoče kilometrov daleč, da opazujejo sončni mrk.

Ob sončnem mrku pokrije mesec večji del svetle sončne ploskve. Zaradi tega je mogoče opazovati robne pojave na njej.

Sončni mrki niso prav pogosti. Povprečno računajo približno 7 polnih sončnih mrkov na vsakih 10 let. Nepopolni mrki ne prihajajo toliko vpoštev. Toda tudi ti redki mrki so vidni samo nekaterim predelom zemlje. Zato morajo biti opazovalci že davno prej na mestu in docela pripravljani. Zakaj k vsem tem neprijetnostim se pridruži še največja: sončni mrki so zelo kratki.

Današnji popolni sončni mrk je bil docela viden samo v Sibiriji in na Japonskem. Trajal je kakih dve in pol minuti, važnost opazovanja pa, ki jih bo mogoče pri tem mrku narediti, je tako velika, da so spet številne evropske države poslane posebne ekspedicije v Sibirijo in na Japonsko. Z velikimi stroški so namestili tam dragocene priprave in danes so čakali učenjaki vse jutro napeto in pozorno ob registriranih in opazovalnih instrumentih. Posamezne naloge pri opazovanju sončnega mrka so že v naprej razdeljene, kajti prizor mrka mine v dveh in pol minutah. V tem času je treba končati vse, opazovanje in fotografiranje.

Prijateljstvo med Italijo in med Nemčijo: skupina italijanskih fašistov polaga venec na grob neznanega vojaka v Berlinu.

ranje. V tem kratkem času bo potrjena ali pa ovržena marsikatera teorija, ki so jo postavili v zadnjih letih, iz tega, kar bodo učenjaki in aparati videli, se bo dalo še marsikaj nejasnega po soncu razložiti.

Sončni kolobar

Eno izmed najvažnejših vprašanj pri opazovanju sončnega mrka je uganika sončnega kolobarja. Ta kolobar obdaja sonce kot široka svetla plast, njegovo bistvo do zdaj še ni pojasnjeno. Zvezdoslovce razlaga ta svetli pojav s tem, da gre pri

sončnem kolobarju za oblak prostih elektronov, ki se svetijo zaradi tega, ker se sončna svetloba v njihovem oblaku razprši. Vprašanje je, če je ta pojav razpršene svetlobe kaj v zvezi z drugim znanim svetlim oblakom, katerim pripisujejo nastanek z očiakalne svetlobe. Rusi so nameravali za današnji sončni mrk poslati v stratosfero velik balon, ker se zdi, da bo iz velike višine mogoče ugotoviti zvezo med obema pojavoma.

Drugo važno vprašanje, ki ga bodo poskušali pojasniti ob sončnem mrku pa je, ali potuje sončni žarki skozi svetovni prostor naravnost, ali se kaj upognejo če pridejo v območje kakih obzvezdij, ki prilegnejo njihove žarke proti sebi. Tudi to se da opazovati le pri popolnem sončnem mrku.

Tretja uganika pa so sončne pege. Sončne pege niso po dosedanjih ugotovitvah nič drugega, kakor močni izbruhi iz notranjosti sonca, ki se včasih raztezajo po površini pol milijona kilometrov, njihova višina pa doseže 700.000 km.

Kakšni so načrti posameznih znanstvenih komisij, ki so se bavile z opazovanjem sončnega mrka, še ne vemo, vendar pričakuje svetovno zvezdoslovje od 18. junija velikih odkritij in novih pobud za delo.

Mrk v naših krajih

Mrk v naših krajih je bil samo delen. Popoln sončni mrk so danes lahko opazovali na črti od srednjega dela Sredozemskega morja, to je jugovzhodno od Malte preko najjužnejšega Balkana, Male Azije, Kaspiškega morja, skozi Sibirijo do Habarovske na Tihomorski obali. Od tu gre črta na Japonsko čez mesto Nemure in se konča nekje na Tihem morju.

Sončni mrk nastane, kadar gre mesec med zemljo in soncem tako, da prereže vodoravno črto, v kateri letita sonce in zemlja. Mesec je tedaj v mlaju. Ker je mesec dosti manjši od zemlje, ne

more nikdar vsa zemlja v njegovo senco. Zato ne more biti nikdar popolnega sončnega mrka povsod. Popolni mrk je vse viden samo v tistih krajih, kamor pada prava senca meseca. Kamor pa pada samo poslenca, vidimo delni mrk. Drugi deli zemlje pa mrka sploh ne opazijo.

Ce pride do popolnega mesečnega mrka, katerega vidimo z zemlje, to se pravi, kadar zemlja mesec docela zastre, je ves mesec v njeni senci. Če bi bili v mesecu ljudje, bi videli čudovit prizor. Naša zemlja bi bila obdana od ognjenega venca svetlobe. To svetlobo tvori ozračje, ki obdaja zemljo.

Novo poganstvo na Madžarskem

Že nekaj let obstaja na Madžarskem poganska verska ločina, ki se imenuje turanska družba. To čudno versko gibanje je tako, da je policija že večkrat morala nastopiti proti njemu. Toda to gibanje kljub vsemu raste in se razcveta dalje.

Zanimivo je po eni strani, da stoji na čelu tega društva sami ljudje z akademskimi naslovi, da so vsi »čarovniki« te vere, v kolikor so znani, ljudje z doktoratom.

V Budimpešti ima ta turanska družba oltar, ki se dviga na malem trgu v nekem predmestju prestolice. Oltar stoji kljub vsem prizadevanjem

policije in oblasti, saj je znano, da so člani te sekte ljudje iz najvišje budimpeštanske družbe.

Gibanje je svoječasno ustanovil neki budimpeštanski advokat, ki so ga ljudje imeli za čudaka. V začetku je sodelovalo pri tem njegovem gibanju samo nekaj njegovih ožjih prijateljev. Pozneje se je pa razširilo bolj in bolj, tako da šteje zdaj na tisoče in tisoče pristašev. Tisoči in tisoči ljudi že zdaj molijo k »Haduru«, staremu madžarskemu vojnemu bogu. Zgodovina sicer trdi, da Madžari vojnemu bogu niso nikdar izkazovali kake posebne časti. Še manj pa, da bi ga bili imeli za svoje

Potem kliče dalje: »Narednik Tokar (ta je Čehoslovak), seržan Falbran (Italijan), seržan Krivič (Jugoslovani), seržan Doudelet (Francoz).«

Med posameznimi pozivi so kratki premoiki. Poklicani stopajo iz vrst in se ustavljajo tri korake pred častniki. Ko je odšel Doudelet, se kapitan znova oglasi in reče: »Clair!«

Stal sem v vrsti in krčevito držal svojo puško, nisem niti v sanjah pričakoval, da bo poklical tudi mene. Ni dosti manjkalo, pa bi bil izpustil puško iz rok. Čutim, da mi je udarila vsa kri v glavo. Vendar stopam tako v pozoru naprej in se pridruživ podčastnikom, ki stojijo v vrsti. Kapitan bere pohvale in odlikuje vsakega posameznika. Potem stopi k meni, bere citacijo, mi pritrdi na prsi vojni križ ter mi stisne desnico.

Slutim, da me bo kdo od bralcev vprašal: »Kaj vas ni poljubil?«

Ne, stisnil mi je samo roko. Za vojni križ človek ne dobi poljuba. Poljub »accolade« je rezerviran za vojaško kolajno in za Častno legijo.

Potem je imel kapitan govor, v katerem je poudarjal, da je vse, kar smo počeli, tres

najvišje božanstvo. Legendo o »vojnem bogu« so v začetku preteklega stoletja iznašli madžarski plemenitaški krogi, ker jim je bila potrebna. Privrženci turanske vere pa trdijo, da je bilo češčenje vojnega boga kot najvišjega božanstva splošno razširjeno po vsej Madžarski pred nastopom sv. Štefana. Sv. Štefan, ki je vpeljal med Madžare krščanstvo, je iztrebil to vero z mečem.

Oznajevanje nove vere se ne zavedajo, da se s tem, ko oznanjajo to poganstvo, izključujejo iz madžarske narodnosti. Vse poganstvo, kar ga je bilo na madžarskem ozemlju pred letom 896, je hunskega izvora. Novodobni turanski pogani se pri svojem češčenju Hadurja sklicujejo na Atilo, češ, da je bil Atila utelešenje tega velikega madžarskega vojnega božanstva. Atila pa je bil vendar hunski in ne madžarski kralj. Torej bi se novi madžarski pogani radi okoristili s hunskim junakom, saj madžarske kronike iz tega časa, kolikor jih je, sploh nikjer ne omenjajo kakega madžarskega vojnega božanstva.

Naj bo že kakor hoče, v Budimpešti in izven Budimpešte so se ustanovile in se še kar naprej ustanavljajo številne turanske občine, ki redno prirejajo pogansko bogoslužje na čast temu vojnemu bogu. Ta verska večina si je uredila tudi že svoje uprave, sklenili so po njenih predpisih in njenem obredniku že več zakonov. Ta obrednik za sklepanje zakonov je zelo fantastičen. Državna oblast, ki vidi v tem novem gibanju dobro sredstvo za vzbujanje madžarskega nacionalizma, te zakone priznava, če jih dajo registrirati na drž. uradu.

Te dni pa se je vršil prvi krst po novem turanskem obredu. Tak krst se sicer imenuje v njihovem jeziku posvečenje. Posvetili so edinorojenca bogatega ekonoma Andreja Janka iz vasi Oroshaza. Zanko je ponosen, da ni ne v njegovi rodbini, ne med njegovimi sorodniki nobenega človeka, ki bi bil kristjan. Vsi so turanske vere: poveri.

Obred tega posvečenja je zelo zanimiv. Pred sončnim vzhodom se zbera vsi prebivalci vasi na dvorišču hiše, kjer se je rodil novi posvečenec. Dekleta pridejo v belih oblekah. Dokler sonce ne vzhaja, prepevajo gostje koralne melodije, pod vodstvom svojega čarovnika Maaga. Temu pravijo Šaman. To ime nahajamo kot oznako za svečenika pri raznih srednjeazijskih narodih.

Ko se pokažejo prvi sončni žarki, zažgejo na dvorišču sveti ogenj. Vsi zbrani zapoje himno ognja. Hkratu razvijejo krvavo rdečo zastavo z zlato uvezenim znamenjem sonca. Mnogi so oblečeni v črne obleke in imajo na oblekah tudi znamenje sonca. Vrhovni Maag, ki je trenutno doma iz Segedina, ima pred novorojenčkom govor, v katerem poziva starše, naj skrbje zmeraj za duševno in telesno čistost mladega človeka.

Medtem ko ljudstvo prepeva svete pesmi, izvrši glavni Maag poglobilni del obreda. Z ostrim nožem naredi okrogo na vsakem licu zarezo v obliki polkroga, ki spominja na polmeseč. To je bil baje pradačni običaj madžarskega plemena. Otroci se seveda za zgodovino in za pomen takih krutih znamenj kaj malo briga in se dere, kar se da.

Vsa slovesnost se konča z novim govorom, cerkveni urad te nove vere pa izda listino o posvečenju, v kateri se nahaja poleg drugega tudi zanimiv stavek: »Izdano 15. dne veternega meseca 1502. leta od Atilovega prihoda na prestol.«

Kakor smo dejali, se madžarske oblasti za zdaj nič kaj ne brigajo za to novo vero, marveč se vedejo do nje celo prijateljsko. Samo, če jim ne bo začela nova vera prej ali slej stati čez glavo, kar se pri takih pojavih tako rado zgodi.

Džibuti

Mesto, čigar ime smo za abesinske vojne slišali in brali tisoč in tisočkrat. Kakor še več drugih imen, je tudi ime tega francoskega pristanišča ob Rdečem morju vzniknilo šele sedaj in postalo znano tisočim in milijonom ljudi.

Džibuti je pristaniško mesto z belimi terasastimi stavbami in z lepo palačo, ki je last francoskega guvernerja. Po cestah leži puščavski prah in pesek, ki ga nanese vroči veter od vseh strani. Mesto ima tudi železniško postajo, kjer se izteka edina abesinska železnica. Na kolodvoru se v vsem dolgočasi ena sama izrabljena in upokojena lokomotiva, ki vleče skromen vlak.

Toda ta skromni vlak pelje v dosedanje prestolnice judovskega leva, ki je pobegnil v varnejše in gosteljubnejše kraje, kakor pa je njegova divja država.

Središče vsega življenja in zabavišča in zbirališča v Džibutiju je trg. Kljub temu veleposlonskemu in zvečenemu imenu ni ta trg nič drugega kakor puščavsko tržišče, katero obdajajo majhni hoteli in nekaj zanikrnih zabavišč.

V barih dobi človek whiskey in konjak po neverjetno nizkih cenah, zakaj Džibuti je prosto pristanišče. Francoski konjak velja tukaj manj kakor v Franciji.

Po vseh lokalih se neprestano vrte in žume in pojo veliki vetrilci. Majhni somalski fantje stojijo za vsakim tujcem in ga pahljajo s palmovimi listi. Tako se tuji, ki imajo nekaj denarja, hlade v Džibutiju.

Kadar ni nobene ladje v pristanišču, ki bi dajala mladini opravka in tu pa tam kaj zaslužka, se črni, kodrolasi otroci pade po ulicah, ali pa spe v obcestnih jarkih težko in trdno spanje, polobni otopom slame.

Bivanje podnevi v Džibutiju ni zabava. V tem izgubljenem afrikanem zakotju je tako vroče, da so trgovine odprte samo od šestih do devetih

Stavka v Parizu: delavci stražijo vhod v Renaultove avtomobilske tovarne.

zjutraj. Odpro se spet pod večer, pa to samo za dve uri ob sončnem zahodu. V opoldanskih urah so ceste v mestu brez slehernega živega bitja. Po njih se vrtinči v ognjenem vetru samo pesek, zrak drhti ves razbeljen od zidovih. Če je kak kraj na zemlji podnevi poloben peklju, je gotovo Džibuti.

V tej vročini zadostuje človeku samo, da gre dve minuti po cesti brez tropeske klobuka. Samo čez trg naj teče gologlav — pa bo zvečer ležal z visoko vročino v postelji in utegne se mu zgoditi, kakor se je zgodilo že marsikomu: naslednje jutro bo mrtev pričal o tem, kaj se pravi živeti v pristanišču, od koder so odpluli v Evropo abesinskega poslednjega cesarja.

Komponist: »Ne vem, kako to, da sem samo ponoči tako razpoložen za komponiranje.«

Libretist: »To je vendar stara stvar, da se ponoči najlažje krade.«

★

»Kdaj si se začela zavedati, da me ljubiš?«

»Tedad, ko me je zavelo, ko te je nekdo imenoval bedaka.«

★

Učitelj ob koncu šolskega leta: »Želim vam, da se imate med počitnicami kar najbolje, da ste pridni ter da boste drugo leto bolj pametni, kot ste bili letos!«

Učenci (enoglasno): »Hvala, enako, gospod učitelj!«

Foto amaterji pozor!

Nudimo Vam po najnižji ceni popolnoma nove krasne foto albume, foto oglične, navadne albume za razglednice ter spominske knjige.

Bogata zaloga Konkurenčne cene

Prodajalna H. Ničman

Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2

Življenje in trpljenje v najstrašnejši vojski sveta

Zakleta legija

44

Oprali smo si srajce, očistili uniformo, prišli gumble, zakrpali obleko, naložili čevlje, osvetlili jermenje in namazali puške. Po jutranji juhi so nas seržani nadzorovali in pregledovali, kakor se pač to dela v legiji. Popravljali so nam to in ono, uravnavali nam pasove, popravljali gube na suknji. Ravnali so z nami kakor pestunje, ki se brigajo za lepoto svojih otrok.

Nazadnje smo prišli pred kapitana. Plašče smo imeli zapete, čez nje pa smo si ovili pasove iz flanele. Za tisto puščavo tam pred Damaskom smo bili prelepi.

Razdeljeni smo bili na dva oddelka v dveh vrstah pred zidovi. Kapitan se je ustavil pred nami. Stopili smo v pozor. Zatem je zadonelo povelje: »K Orožju!«

Ordonanc je prišel iz trdnjave in nosil na pladnju neke bleščeče predmete. Postavil se je poleg kapitana.

Kapitan je poklical poročnika Vernona in poročnika Boissera.

Oba sta stopila naprej in se ustavila tri

korake pred kapitanom. Pozdravljata. Mi še zmeraj stojimo v pozoru in držimo puške pred sabo. Poveljnik kompanije izvleče papir in bere pohvalo za oba poročnika. Potem vzame s krožnika dva vojna križa in ju pritrdi na bluzo obema odlikovanima častnikoma. Nato jima stisne desnico.

Potem kliče dalje: »Narednik Tokar (ta je Čehoslovak), seržan Falbran (Italijan), seržan Krivič (Jugoslovani), seržan Doudelet (Francoz).«

Med posameznimi pozivi so kratki premoiki. Poklicani stopajo iz vrst in se ustavljajo tri korake pred častniki. Ko je odšel Doudelet, se kapitan znova oglasi in reče: »Clair!«

Stal sem v vrsti in krčevito držal svojo puško, nisem niti v sanjah pričakoval, da bo poklical tudi mene. Ni dosti manjkalo, pa bi bil izpustil puško iz rok. Čutim, da mi je udarila vsa kri v glavo. Vendar stopam tako v pozoru naprej in se pridruživ podčastnikom, ki stojijo v vrsti. Kapitan bere pohvale in odlikuje vsakega posameznika. Potem stopi k meni, bere citacijo, mi pritrdi na prsi vojni križ ter mi stisne desnico.

Slutim, da me bo kdo od bralcev vprašal: »Kaj vas ni poljubil?«

Ne, stisnil mi je samo roko. Za vojni križ človek ne dobi poljuba. Poljub »accolade« je rezerviran za vojaško kolajno in za Častno legijo.

Potem je imel kapitan govor, v katerem je poudarjal, da je vse, kar smo počeli, tres

bien in da je treba tako nadaljevati. Spet smo ga pozdravili z orožjem, trobente pa so pele »au drapeau«. Zatem smo se vrnili v trdnjavo, delo tega dneva je bilo zmanjšano na najnižjo mero.

Bil sem tako zmešan, da nisem prav razumel, zaradi česa me prav za prav hvalijo. Pozneje je odlok o mojem odlikovanju izšel v dnevnem povelju. Spravil sem si prepis, katerega tukaj navajam.

»Clair Gilbert, iz devetindvajsete stotnije prvega polka Tujske legije.

Legionar, ki se odlikuje z mirnostjo in s hladnokrvnostjo.

Med bojem v Resasu 7. oktobra 1925 je spravil v začudenje vse navzoče, ko je stopal po bojišču, kakor da hodi po vežbališču. Odlikoval se je že v boju pri Mesifreju.«

Teh posameznih dogodkov se nisem več natančno spominjal, toda ko sem bral to pohvalo, sem bil srečen. Priznam, da je križec, katerega sem dobil ta dan, spomin, na katerega sem zelo ponosen.

Po tej vmesni igri smo prebili še en cel dolg mesec v Šubi. Da bi vendarle zmagali enoličnost in obup na tej bedni postaji, nas je poveljnik neprenehoma zabaval z vajami. Povsod smo se samo vadili in hodili z orožjem v rokah ure in ure po vročini. Nazadnje je pa le prišla izmena.

Puščarjenje nam je naznanilo, da kolona odhaja in nam je omogočilo, da smo jo spremljali na njenem počasnem romanju. Boj je trajal ves dan od petih zjutraj, pa dokler se ni

začelo mračiti. Potem je kolona dospela na cilj in nosila s seboj silo ranjencev. Samemu polkovniku je krogla prebila prsi.

Drugi dan pri povratku je prosil, naj ga nosijo legionarji. Dvanajst prostovoljcev je nosilo polkovnika na nosilnici čez hribe in doline, ter je v potrebi naredilo v nekaj minutah zasilne mostove čez reke. Tako je šlo vse do Damaska, celih trinajst kilometrov. Polkovnik je zaradi te rane umrl čez nekaj mesecev v Franciji.

Tako smo konec koncev vendarle zapustili Šubo. Tej postaji smo dali ime »Poste aux poux«, to se pravi »Boljšja trdnjava«.

Ko smo trdnjavo docela izpraznili, smo naperili na utrdbi naš mali top in vse stavbe do tal porušili.

ŠTIRINAJSTO POGlavJE

Ko smo »Boljšjo trdnjavo« porušili, so nas poslali v kraj, ki je bil še manj obljuden, a prav tako enoličen in turoben. To je bila postaja Halve na Velikem Libanonu, petinštirideset kilometrov od Damaska.

To je bil nekdanji tabor angleške vojske izza svetovne vojne. Morali smo tam graditi kasarne. Spet je bilo treba v zimi in ledu delati tlako.

Nahajali smo se vrh vzpetine, voda je tekla dober kilometer nižje in je bilo precej žalostno hoditi ponjo. Padal je dež, sodra in sneg, mi pa smo robotali v blatu, ki je segalo čez gležnje.